

10. Zasady rachunkowości

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Grupę przedstawione zostały poniżej.

10.1. Podstawa konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na podstawie sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej oraz sprawozdań finansowych jednostek kontrolowanych przez jednostkę dominującą sporządzonych na dzień 31 grudnia 2010 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym istotne niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Spółki zależne podlegają konsolidacji od momentu objęcia kontroli przez Grupę, natomiast przestają być konsolidowane w momencie utraty nad nimi kontroli. Sprawowanie kontroli przez Spółkę ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub poprzez swoje jednostki zależne więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy Spółka ma możliwość wpływania na politykę finansową i operacyjną danej jednostki.

10.2. Inwestycje w podmioty stowarzyszone

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są ujmowane metodą praw własności. Są to jednostki, na które Jednostka Dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami. Sprawozdania finansowe jednostek stowarzyszonych są podstawą określenia wartości udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą metodą praw własności. Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych i Jednostki Dominującej jest jednakowy.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w sprawozdaniu z pozycji finansowej według ceny nabycia skorygowanej o późniejsze zmiany udziału Jednostki Dominującej w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Sprawozdanie z całkowitych dochodów odzwierciedla udział w wynikach działalności jednostek stowarzyszonych. W przypadku zmiany ujętej bezpośrednio w kapitale własnym jednostek stowarzyszonych, Jednostka Dominująca ujmuje swój udział w każdej zmianie i ujawnia go, jeśli jest to właściwe, w sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym.

10.3. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ do Grupy korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami. Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, jeśli są nabyte w ramach oddzielnej transakcji. Wartości niematerialne nabyte w ramach transakcji przejęcia jednostki gospodarczej są aktywowane według wartości godziwej na dzień przejęcia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wyceniane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Grupa aktywuje i wykazuje jako składnik wartości niematerialnych opłaty za koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wynagrodzenia z tytułu zawartych umów o ustanowienie użytkowania górnictwa w celu poszukiwania i rozpoznawania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Uzyskanie koncesji oraz ustanowienie użytkowania górnictwa jest niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia prac poszukiwawczych. Wartości niematerialne są amortyzowane liniowo w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich ekonomicznej użyteczności.

Przewidywany okres ekonomicznej użyteczności posiadanych przez Grupę wartości niematerialnych wynosi od 2 do 33 lat.

Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych są weryfikowane na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku następnego roku obrotowego.

Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

10.4. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Jednostka przejmująca ujmuje wartość firmy na dzień przejęcia i wycenia w kwocie nadwyżki wartości sumy: przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień przejęcia, kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej, w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej, nad kwotą netto ustalonej na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych w wartościach godziwych. W połączeniu jednostek realizowanym etapami jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje powstały zysk lub stratę, o ile powstała, w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego ze zidentyfikowanych ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności powinna być wyceniana na podstawie względnej wartości zbytej działalności, proporcjonalnie do udziału w zatrzymanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

10.5. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe, oprócz gruntów, są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. W przypadku prawa wieczystego użytkowania gruntu przez cenę nabycia rozumie się cenę nabycia prawa od osoby trzeciej.

Grupa aktywuje otrzymane bezpłatnie prawo wieczystego użytkowania gruntów w wartości godziwej w księgach rachunkowych.

Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdadnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po wprowadzeniu środka trwałego do użytkowania, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione.

Środki trwałe (w tym ich komponenty), z wyjątkiem gruntów oraz środków trwałych zaliczanych do infrastruktury wydobywczej ropy naftowej, są amortyzowane liniowo w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ich ekonomicznej użyteczności, który kształtuje się następująco:

Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1 rok – 80 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	1 rok – 25 lat
Środki transportu	1 rok – 15 lat
Inne środki trwałe	1 rok – 10 lat

Środki trwałe wchodzące w skład infrastruktury wydobywczej amortyzowane są metodą naturalną opartą na odpisaniu w ciężar kosztów kwoty amortyzacji przypadającej na jednostkę wydobytej ropy naftowej. Stawka amortyzacji szacowana jest w odniesieniu do prognozy wydobycia surowca z obszaru geologicznego. W przypadku istotnej zmiany wielkości szacowanych zasobów (2P – zasoby pewne oraz prawdopodobne) na dzień bilansowy ustala się zaktualizowaną kwotę amortyzacji przypadającą na jednostkę wydobytego surowca i począwszy od nowego roku obrotowego dokonuje amortyzacji według zaktualizowanej stawki.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z pozycji finansowej po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z pozycji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Wartość końcowa, okres użytkowania oraz metoda amortyzacji składników aktywów poddawane są corocznej weryfikacji i w razie konieczności korygowane z efektem od początku następnego roku obrotowego.

Każdorazowo, przy wykonywaniu remontu, koszt remontu jest ujmowany w wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych, jeżeli są spełnione kryteria ujmowania.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji środki trwałe ujęto aktywo odpowiadające wartości rezerwy na likwidację zakładu górniczego. Aktywo zostało utworzone zgodnie MSR 16 – „Środki trwałe”, który stanowi, iż „koszt/wartość składnika majątku trwałego składa się m.in. ze wstępnego szacunku kosztu rozbiórki, demontażu/usunięcia środka trwałego oraz przywrócenia miejsca jego montażu do pierwotnego kształtu, którego obowiązek poniesienia ciąży na spółce

albo od momentu nabycia środka trwałego albo w konsekwencji użytkowania danego środka trwałego przez spółkę przez pewien okres w celu innym niż wytworzenie zapasów w trakcie danego okresu”. Obowiązek poniesienia przez Grupę kosztów likwidacji Morskich Kopalni Ropy wynika bezpośrednio z powodów opisanych w MSR 16. Ten sam standard, w punkcie 63, nakłada na stosujących MSR obowiązek okresowej analizy zmiany wartości aktywa, nie rzadziej niż na dzień bilansowy. Dodatkowo należy podkreślić, iż KIMSF wydał interpretację nr 1 dotyczącą zagadnień „Zmian obecnie prezentowanego kosztu rozbiórki/demontażu środka trwałego oraz przywrócenia miejsca jego montażu do pierwotnego kształtu oraz podobnych zobowiązań”. Interpretacja ta odnosi się bezpośrednio m.in. do MSR 16, w szczególności zaś do zmian wartości aktywa rozpoznanego jako przyszły koszt likwidacji.

Zmiany wartości tak rozpoznanego aktywa mogą wynikać z następujących powodów:

- zmiany w szacowanych wpływach pieniężnych niezbędnych do wywiązania się z obowiązku likwidacji,
- zmiany wysokości bieżącej rynkowej stopy dyskontowej,
- wzrost wynikający z upływu czasu – skracania się okresu do momentu likwidacji powodującego rozliczenie stopy dyskontowej.

Grupa uwzględniła wymóg KIMSF w tym zakresie, wobec czego niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentuje zaktualizowaną wartość tego aktywa.

10.6. Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowych, pomniejszonych o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy i oddania do użytkowania.

Środki trwałe w budowie dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia.

Koszty finansowe aktywowane na środkach trwałych w budowie obejmują koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu ich sfinansowania.

Koszty poszukiwania złóż ropy naftowej i gazu ziemnego są aktywowane jako środki trwałe w budowie do czasu określenia zasobności złoża oraz ekonomicznej opłacalności jego eksploatacji. W momencie potwierdzenia istnienia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna, nakłady poniesione na poszukiwanie złóż są przenoszone do środków trwałych i amortyzowane. W przypadku, gdy wiercenia poszukiwawcze nie doprowadzą do odkrycia złóż, których eksploatacja jest technicznie możliwa i ekonomicznie opłacalna, dokonuje się odpisów aktualizujących wartość środków trwałych w budowie w wynik okresu, w którym stwierdzono brak możliwości gospodarczego wykorzystania odkrytych złóż.

10.7. Nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów

Aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych to nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych ujęte jako aktywa, zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości Grupy. Nakłady na poszukiwanie i ocenę zasobów mineralnych to nakłady poniesione przez Grupę w związku z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych zanim możliwe jest dowiedzenie technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych. Poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych to poszukiwanie zasobów mineralnych, w tym ropy naftowej, gazu ziemnego oraz analogicznych nieodnawialnych zasobów, po tym, gdy jednostka uzyskała prawo prowadzenia poszukiwań na określonym obszarze, jak też ustalanie technicznej wykonalności i komercyjnej zasadności wydobywania zasobów mineralnych. Grupa klasyfikuje aktywa z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych jako rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne w zależności od rodzaju nabytych aktywów i stosuje tę zasadę klasyfikacji w sposób ciągły. Grupa zaprzestaje klasyfikacji aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych jako takich, gdy wykazano techniczną wykonalność i komercyjną zasadność wydobywania zasobów mineralnych. Grupa stosuje MSSF 6 do prezentacji i ujawniania odpisów aktualizujących dotyczących aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych, Grupa dokonuje ich oceny zgodnie z MSR 36. Odpisy aktualizujące obciążają wynik finansowy zgodnie z MSR 36.

Grupa rozważa potrzebę dokonywania odpisów aktualizujących wartość aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych biorąc pod uwagę wystąpienie dla danego obszaru poszukiwań między innymi następujących okoliczności:

- okres, przez który jednostka miała prawo do prowadzenia poszukiwań zakończył się w bieżącym okresie obrotowym lub zakończy się w najbliższej przyszłości, a jego przedłużenia nie przewiduje się;
- Grupa nie przewiduje poniesienia znaczących nakładów na dalsze poszukiwania i ocenę zasobów mineralnych;
- poszukiwanie i ocena zasobów mineralnych nie doprowadziły do odkrycia znaczących z gospodarczego punktu widzenia zasobów mineralnych i jednostka postanowiła zaniechać dalszych poszukiwań;
- dostępne dane wskazują, iż mimo kontynuowania prac rozwojowych, wartość bilansowa aktywów z tytułu poszukiwania i oceny zasobów mineralnych nie zostanie w pełni odzyskana, nawet jeśli pomyślnie zakończą się prace rozwojowe lub nastąpi ich sprzedaż.

10.8. Leasing

Leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenoszą zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem na leasingobiorcę. Wszystkie pozostałe rodzaje są traktowane jako leasing operacyjny.

Grupa jako leasingodawca

Aktywa oddane w leasing finansowy są prezentowane w sprawozdaniu z pozycji finansowej jako należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, pomniejszanej o kapitałową część opłat leasingowych dotyczących danego okresu obrotowego skalkulowanych w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na nierozliczonej części inwestycji leasingowej netto.

Przychody finansowe z tytułu odsetek z leasingu finansowego są ujmowane w odpowiednich okresach przy uwzględnieniu stałej stopy zwrotu z wartości netto inwestycji spółki należnej z tytułu leasingu.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

Aktywa użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego są traktowane jak aktywa Grupy i są wyceniane w ich wartości godziwej w momencie ich nabycia, nie wyższej jednak niż wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych. Powstające z tego tytułu zobowiązanie wobec leasingodawcy jest prezentowane w sprawozdaniu z pozycji finansowej w pozycji zobowiązania z tytułu leasingu finansowego. Płatności leasingowe zostały podzielone na część odsetkową oraz część kapitałową tak, by stopa odsetek od pozostającego zobowiązania była wielkością stałą. Koszty finansowe są odnoszone do sprawozdania z całkowitych dochodów.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego są odnoszone w sprawozdanie z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy leasingu.

10.9. Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia

Aktywa trwałe i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwałe (i grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

10.10. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów odpowiada wartości godziwej tego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w sprawozdaniu z całkowitych dochodów. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

10.11. Inwestycje w nieruchomości

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Do nieruchomości inwestycyjnych obejmujących inwestycje w grunty, prawo wieczystego użytkowania oraz budynki i budowle zalicza się takie nieruchomości, których Grupa nie użytkuje na własne potrzeby, ale które przyniosą korzyści w postaci przyrostu wartości lub przychodów z wynajmu.

10.12. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione w celu doprowadzenia składników zapasów do ich aktualnego miejsca i stanu ujmowane są w następujący sposób:

- materiały i towary – według ceny nabycia ustalonej metodą średniej ważonej,
- produkty gotowe i produkty w toku – według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Cena sprzedaży netto jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Grupa wykazuje zapasy obowiązkowe jako aktyw krótkoterminowe ze względu na ich rotację w krótkim okresie.

10.13. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 7 do 60 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są odpisywane w ciężar sprawozdania z całkowitych dochodów w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

10.14. Transakcje w walucie obcej

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w walucie funkcjonalnej spółek z Grupy (polski złoty) na dzień ich przeprowadzenia odpowiednio po kursie:

1. kupna lub sprzedaży walut stosowanym przez bank, w którym następuje transakcja – w przypadku operacji sprzedaży lub kupna walut oraz operacji zapłaty należności lub zobowiązań; lub
2. średnim ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na ten dzień chyba, że w innym wiążącym jednostkę dokumencie ustalony został inny kurs.

Aktywa i zobowiązania monetarne wyrażone w walucie obcej są na dzień bilansowy przeszacowywane według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego na ten dzień. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub kosztu własnego sprzedaży, z wyjątkiem różnic kursowych traktowanych jako część kosztów finansowania zewnętrznego kapitalizowanych w wartości środków trwałych, stanowiących korektę odsetek (różnice kursowe od odsetek). Różnice kursowe od wyceny kredytów w walutach obcych odnoszone są odpowiednio w koszty lub przychody finansowe. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane na dzień bilansowy po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

Kurs średni NBP na dzień	31 grudnia 2010 roku	31 grudnia 2009 roku
USD	2,9641	2,8503
EUR	3,9603	4,1082
NOK	0,5071	0,4946
LTL	1,1469	1,1898

Sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych przeliczane są na walutę polską w następujący sposób:

- odpowiednie pozycje sprawozdania z pozycji finansowej po średnim kursie, ustalonym przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy;
- odpowiednie pozycje sprawozdania z całkowitych dochodów po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na każdy dzień kończący miesiąc obrotowy.

Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane bezpośrednio w kapitale własnym jako odrębny składnik.

W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

10.15. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe przechowywane do terminu zapadalności wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów środków pieniężnych pozycja środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych składa się z gotówki w kasie, kredytów w rachunku bieżącym oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność lokacyjna.

10.16. Rozliczenia międzyokresowe

Grupa dokonuje czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy.

Pracownikom jednostek wchodzących w skład Grupy przysługuje prawo do urlopów na warunkach określonych w przepisach Kodeksu Pracy. Grupa uznaje koszt urlopów pracowniczych na bazie memoriałowej, stosując metodę zobowiązań. Rezerwa z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych ustalana jest w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników, a stanem jaki wynikałby z wykorzystania proporcjonalnego do upływu czasu.

10.17. Kapitały własne

Kapitały własne ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami statutu.

Kapitał podstawowy Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS S.A. stanowi kapitał Jednostki Dominującej i jest wykazywany według wartości nominalnej, w wysokości zgodnej ze Statutem Spółki oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

10.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów po pomniejszeniu o wszelkie zwroty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

10.19. Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych i rentowych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. Odprawy emerytalne i rentowe są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę. Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Spółka tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 „Świadczenia pracownicze” nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne i rentowe są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w zysku lub stracie.

Ponadto, Spółka tworzy rezerwę na przysługujące pracownikom i uprawnionym osobom świadczenia w ramach funkcjonującego Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

10.20. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zgodnie z polską praktyką gospodarczą akcjonariusze/udziałowcy jednostek mogą dokonać podziału zysku na cele pracownicze w formie zasilania funduszu socjalnego oraz na inne fundusze specjalne. W sprawozdaniu finansowym zgodnie z MSSF ta część podziału zysku jest zaliczana do kosztów działalności okresu, którego dotyczy podział zysku.

10.21. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania. Zyski i straty są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z pozycji finansowej, a także w wyniku naliczania odpisu z tytułu utraty wartości.

10.22. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego ujmuje się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono, z wyjątkiem kosztów, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, które aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów.

W zakresie, w jakim środki pożyczają się specjalnie w celu pozyskania dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, którą można aktywować jako część tego składnika aktywów, ustala się jako różnicę między rzeczywistymi kosztami finansowania zewnętrznego poniesionymi z tytułu danej pożyczki lub kredytu w danym okresie, a przychodami z tytułu tymczasowego zainwestowania pożyczonych środków.

W stopniu, w jakim środki pożyczają się bez ściśle określonego celu, a następnie przeznaczają na pozyskanie dostosowywanego składnika aktywów, kwotę kosztów finansowania zewnętrznego, które mogą być kapitalizowane, ustala się poprzez zastosowanie stopy kapitalizacji do nakładów poniesionych na ten składnik majątku.

Politykę rachunkowości w zakresie aktywowania różnic kursowych opisano w **Nocie 10.14** Transakcje w walucie obcej.

10.23. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana jako przychody przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do sprawozdania z całkowitych dochodów przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

10.24. Prawa do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

W celu ewidencji w swoim sprawozdaniu finansowym praw do emisji dwutlenku węgla (CO₂) Grupa stosuje metodę zobowiązań netto. Zgodnie z tą metodą Grupa rozpoznaje w swoim sprawozdaniu finansowym tylko zobowiązania wynikające z przekroczenia przez Grupę przyznanego limitu praw do emisji, a zobowiązanie to jest rozpoznawane dopiero w momencie przekroczenia przyznanego spółce limitu. Grupa analizuje przyznane limity w okresach rocznych. Przychody z tytułu sprzedaży niewykorzystanych przez Grupę praw do emisji odnoszone są na dobro sprawozdania z całkowitych dochodów w momencie sprzedaży.

10.25. Podatki

10.25.1 Podatek dochodowy

Na obowiązkowe obciążenia wyniku składają się: podatek bieżący (CIT) oraz podatek odroczony. Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w zakresie przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych aktywów podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać w/w różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z pozycji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości w/w różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku oraz rezerwy na podatek odroczone prezentowane są w sprawozdaniu z pozycji finansowej według wartości po skompensowaniu dla poszczególnych jednostek objętych konsolidacją w ramach Grupy Kapitałowej.

10.25.2 Podatek od towarów i usług, podatek akcyzowy i opłata paliwowa

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług, akcyzy i opłaty paliwowej.

Kwota netto podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego i opłaty paliwowej możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

10.26. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:

- nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
- instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,

b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument byłby najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W

przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią

10.27. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez rezerwę. Kwotę straty ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do sprawozdania z całkowitych dochodów. Nie można ujmować w sprawozdaniu z całkowitych dochodów odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łącznie ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

10.28. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianą kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Ponadto, Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym z ryzykiem cen surowców oraz produktów naftowych korzysta z transakcji full barrel swap oraz commodity swap. Grupa korzysta z transakcji typu futures w celu zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianą stóp procentowych korzysta z swapów procentowych (IRS) oraz terminowych transakcji stopy procentowej (FRA).

Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana poprzez odniesienie do wartości rynkowej podobnych instrumentów. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone na wynik finansowy netto roku obrotowego.

W sprawozdaniu z pozycji finansowej instrumenty finansowe prezentowane są jako pozycje krótkoterminowe lub długoterminowe z uwzględnieniem przewidywanego okresu realizacji aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu.

10.29. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w zysku lub stracie jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstająca z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług, akcyzy i opłaty paliwowej oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

10.30. Uznawanie przychodów

Przychody uznawane są w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne, które można wiarygodnie wycenić.

10.31. Sprzedaż produktów, towarów i usług

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, VAT i inne podatki związane ze sprzedażą (podatek akcyzowy, opłata paliwowa). Sprzedaż towarów i produktów ujmowana jest w momencie ich dostarczenia, kiedy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności towarów i produktów zostały przekazane nabywcy.

10.32. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są rozpoznawane w momencie ich naliczenia (przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej), jeżeli ich otrzymanie nie jest wątpliwe.

10.33. Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez właściwy organ Spółki uchwały o podziale zysku chyba, że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy.

10.34. Szacunki Zarządu

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga przyjęcia pewnych założeń oraz dokonania szacunków, które wpływają na wielkość wykazane w sprawozdaniu finansowym oraz w notach do tego sprawozdania. Założenia i szacunki są oparte na najlepszej wiedzy Zarządu na temat bieżących i przyszłych zdarzeń i działań, jednak rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych. Obszary, w których Zarząd dokonał szacunków dotyczą m.in. rezerw, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych, wartości firmy, transakcji połączenia, aktywów finansowych oraz składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego. Przyjęte istotne założenia przy dokonywaniu szacunków przedstawione zostały w odpowiednich notach.

Wycena rezerw

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych są szacowane za pomocą metod aktuarialnych raz w roku, chyba że w trakcie roku występują istotne zmiany w założeniach będących podstawą kalkulacji rezerw.

Założenia dotyczące wyceny rezerw szerzej opisano w **Nocie 36** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Założenia dotyczące wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych opisano w **Nocie 42** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Założenia dotyczące wyceny składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego opisano w **Nocie 13.4** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Utrata wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne oraz pojedynczych składników środków trwałych i wartości niematerialnych oraz wartości firmy

Główne założenia przyjęte w celu ustalenia wartości odzyskiwalnej: przesłanki wskazujące na utratę wartości, modele, stopy dyskontowe, stopy wzrostu.

Informacje dotyczące utraty wartości składników środków trwałych i wartości niematerialnych oraz wartości firmy opisano w Notach **17**, **18** oraz **20** Dodatkowych informacji i objaśnień. Poza wymienionymi powyżej nie zaistniały przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów.

Prognoza wydobycia ropy naftowej

Na podstawie danych geologiczno-złożowych, w oparciu o próbną eksploatację, późniejszy przebieg produkcji i w oparciu o harmonogram planowanych prac przyjętych w strategii długoterminowej, Grupa ocenia, weryfikuje i aktualizuje wielkości zasobów 2P (zasoby pewne oraz zasoby prawdopodobne) i prognozy wydobycia dla poszczególnych złóż ropy, które są podstawą do naliczania amortyzacji naturalnej składników majątku Morskich Kopalni Ropy. Informacje dotyczące zasobów ropy naftowej opisano w **Nocie 17** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Rezerwa na koszty likwidacji Zakładu Górniczego i rekultywację terenu

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje analizy kosztów niezbędnych do poniesienia w celu likwidacji Morskich Kopalni Ropy na Morzu Bałtyckim i Szelfie Norweskim oraz kosztów do poniesienia na przyszłą rekultywację terenu. W wyniku tych analiz Grupa koryguje wartość utworzonej w poprzednich latach rezerwy na rekultywację, urealnijając jej wartość do wysokości szacowanych przyszłych, niezbędnych do poniesienia kosztów. Na wzrost rezerwy ma także wpływ szacunek zmiany wartości pieniądza w czasie. Informacje dotyczące zasobów ropy naftowej opisano w **Nocie 36** Dodatkowych informacji i objaśnień.

10.35. Zysk/(Strata) netto na akcję

Zysk/(Strata) netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony/(a) poprzez podzielenie zysku/(straty) netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym. Jeśli liczba występujących akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych wzrosła w wyniku emisji kapitalizacyjnej, emisji premiowej czy podziału akcji, lub też zmalała w wyniku odwrócenia podziału akcji, wyliczenie podstawowego i rozwodnionego zysku na akcję za wszystkie prezentowane okresy korygowane jest retrospektywnie. Jeśli zmiany te następują po dniu bilansowym, ale przed podpisaniem sprawozdania finansowego, wyliczenie zysku na akcję ujmowanego w danym sprawozdaniu finansowym, jak też w sprawozdaniu prezentowanym za każdy okres poprzedni, opiera się na nowej liczbie akcji.

Grupa nie prezentuje rozwodnionego/(ej) zysku/(straty) na akcję, ponieważ nie występują instrumenty rozwadniające zysk/(stratę) na akcję.

10.36. Zobowiązania i należności warunkowe

Przez zobowiązania warunkowe rozumie się obowiązek wykonania świadczeń, których powstanie jest uzależnione od zaistnienia określonych zdarzeń. Zobowiązania warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z pozycji finansowej, jednakże ujawnia się informację o zobowiązaniu warunkowym, chyba, że prawdopodobieństwo wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest znikome. Należności warunkowe nie są wykazywane w sprawozdaniu z pozycji finansowej, jednakże ujawnia się informację o należności warunkowej, jeżeli wpływ środków uosabiających korzyści ekonomiczne jest prawdopodobny.

10.37. Wspólne przedsięwzięcie

Wspólne przedsięwzięcie jest to relacja umowna, na mocy której Grupa i inne strony podejmują działalność gospodarczą podlegającą wspólnej kontroli, a więc taką, w toku której strategiczne decyzje finansowe, operacyjne i polityczne wymagają jednogłośniego poparcia wszystkich stron sprawujących wspólnie kontrolę. Kiedy podmiot należący do Grupy podejmuje bezpośrednio działalność w ramach wspólnego przedsięwzięcia, udział Grupy we wspólnie kontrolowanych aktywach i zobowiązaniach ponoszonych wspólnie z pozostałymi współnikami przedsięwzięcia ujmowany jest w sprawozdaniu finansowym odpowiedniego podmiotu i klasyfikowany zgodnie ze swoim charakterem. Zobowiązania i koszty ponoszone bezpośrednio wskutek udziału we wspólnie kontrolowanych aktywach rozliczane są metodą memoriałową. Dochód ze sprzedaży lub wykorzystania udziału Grupy w produktach wytworzonych przez wspólnie kontrolowane aktywa oraz udział w kosztach wspólnego przedsięwzięcia ujmuje się w chwili wystąpienia prawdopodobieństwa uzyskania/przekazania przez Grupę korzyści ekonomicznych związanych z odpowiednimi transakcjami, o ile da się je wiarygodnie wycenić.

10.38. Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej Nr 8 „Segmenty operacyjne” („MSSF 8”) wymaga ujawnienia danych dotyczących segmentów operacyjnych Grupy na podstawie wewnętrznych raportów, które podlegają regularnemu przeglądowi przez członków kierownictwa odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji operacyjnych w celu alokacji zasobów i oceny wyników segmentów operacyjnych.

Dla celów zarządczych Grupa Kapitałowa Grupy LOTOS S.A. podzielona jest na jednostki biznesowe w oparciu o segmenty branżowe.

W działalności operacyjnej Grupy wyróżnia się dwa główne sprawozdawcze segmenty operacyjne:

- segment wydobywczy – obejmuje działalność w zakresie pozyskiwania oraz eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego,
- segment produkcji i handlu – obejmuje działalność spółek w zakresie wytwarzania, przetwarzania produktów rafinacji ropy naftowej, jak również ich sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz działalność pomocniczą, transportową i serwisową.

Segmenty identyfikowane są na poziomie Grupy. Jednostka Dominująca wchodzi w skład segmentu produkcji i handlu. Segment wydobywczy obejmuje Grupę Kapitałową LOTOS Petrobaltic S.A. (za wyjątkiem spółki Energobaltic Sp. z o.o.).

Ocena wyników segmentu dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, EBIT, EBITDA.

EBIT stanowi zysk/(stratę) operacyjny/(ą),

EBITDA stanowi zysk/(stratę) operacyjny/(ą) przed uwzględnieniem amortyzacji.

Segmentowe przychody ze sprzedaży oraz wyniki określono przed dokonaniem korekt międzysegmentowych.

Informacje finansowe dotyczące segmentów operacyjnych wykorzystywane w celu ich oceny przez członków kierownictwa odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji operacyjnych przedstawia **Nota 11** Dodatkowych informacji i objaśnień.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część